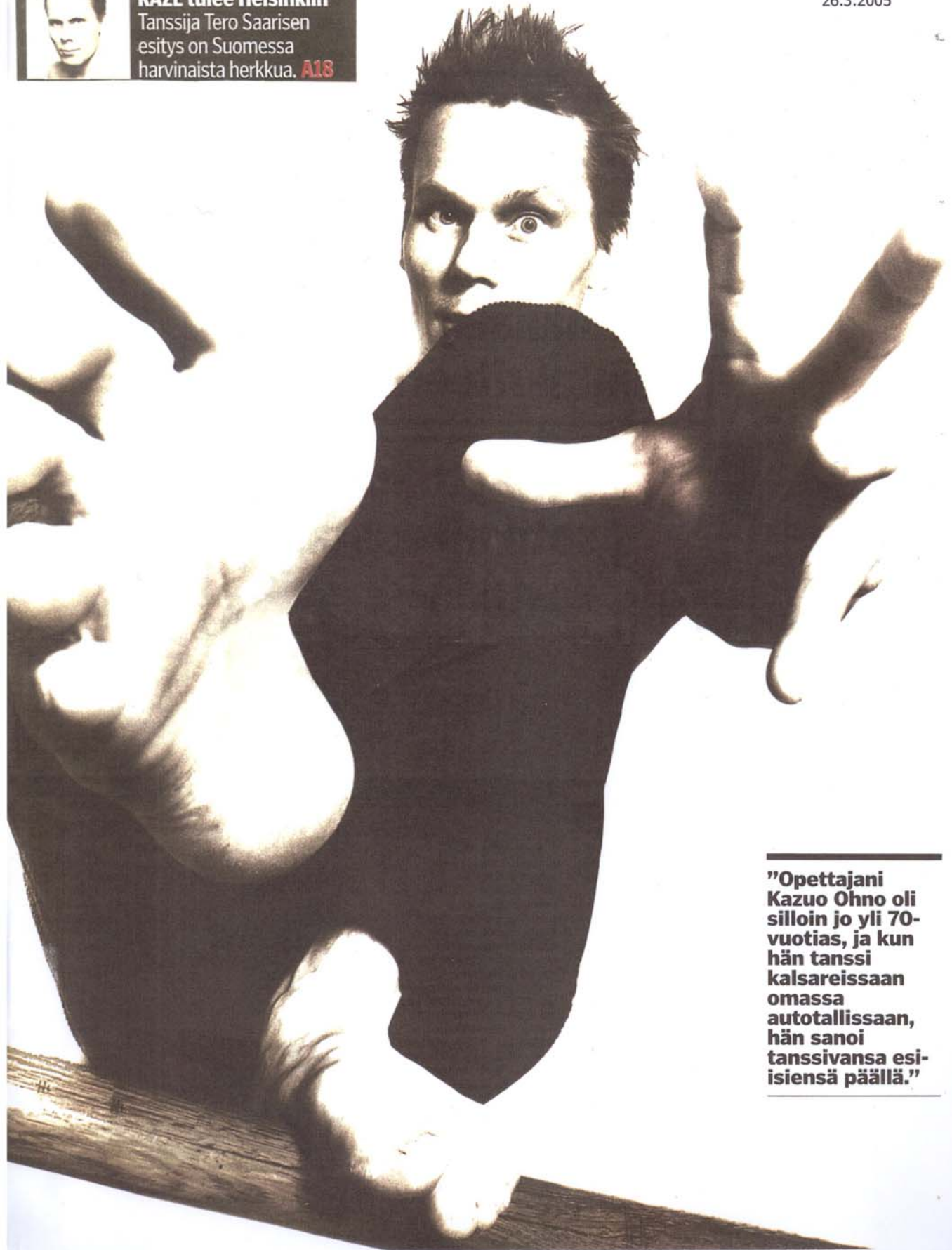

KAZE tulee Helsinkiin

Tanssija Tero Saarisen
esitys on Suomessa
harvinaista herkkua. **A18**

Kauppalehti Presso
26.3.2005

**"Opettajani
Kazuo Ohno oli
silloin jo yli 70-
vuotias, ja kun
hän tanssi
kalsareissaan
omassa
autotallissaan,
hän sanoi
tanssivansa esi-
siensä päällä."**

Ihmisinstrumentti

Tanssija Tero Saarinen on ryhmineen vuosikausien työn tuloksena lyönyt itsensä läpi kansainvälisillä estradeilla. Nyt maailman arvostetuimpien nykytanssijoiden joukkoon lukeutuva Saarinen tuo palkitun, Venetsian biennaalissa 2001 kantaesitetyn KAZE-teoksensa ensimmäistä kertaa Helsinkiin.

Gerry Birgit Iivesheimo
Nauska, kuvat

Tero Saarisen tanssia katsellessa olo on kuin raria vonkaavalla lintutubongarilla. Kaikki muu unohtuu, katsoja ei enää ahmi esitystä, vaan spektaakkeli ahmaisee katsojan.

Saarisen, kuten muidenkin huippuesiintyjien kantaesitykset ovat kuitenkin suomalaisille harvinaista herkkua. Tanssi ei ole kurimuksessa yksin, sillä niin musiikin kuin kuvataiteenkin puolella arvostetuimpien artistien maastapako on ollut tosiasia jo pitkään. Suomesta on tulossa tytär-yhtiömaa - viedäänkö meiltä lopulta taiteilijatkin?

- Kyse on yksinkertaisesti rahasta: Suomessa on niin pienen markkinan, ettei kantaesitysten teko tänne oikein kannata - ulkomailla ensi-illoista maksetaan huomattavasti enemmän. Etenkin jos haluaa tehdä isompia juttuja ja käyttää eläviä muusikoita, täällä siihen ei saa rahaa.

Lisäksi ulkomaiset tahot ovat aktiivisempia tilaamaan kantaesityksiä. Teokseni KAZE ja *Borrowed Light* ovat tästä hyviä esimerkkejä, niiden rahoituksesta yli 80 prosenttia tuli ulkomailta, ja siispä myös ensi-illat olivat Venetsiassa ja Le Havressa. Toki Suomen talouden kannalta on järkevää, että haemme rahat pois ulkomailta. En halua tehdä pieniä teoksia vain sen takia, että ei ole rahaa. Siksi minulla on tiimi ja verkosto, jotka mahdollistavat sen, että voin toteuttaa näkemystäni. Esimerkiksi KAZE:n ensi-iltaa ei kukaan pystynyt Suomessa tuottamaan, joten se toteutettiin ulkomaisella rahalla - ja lainalla.

Miten tanssiteoksen vastaanotto vaihtelee maasta toiseen?

- Ihmisillä on erilainen huumorintaju eri puolilla. Esimerkiksi *Westward Hossa*, joka on tehty kolmelle miestanssijalle, jotkut nauravat sen absurdiudelle alusta loppuun ja toiset ovat ihan hiljaa. Sen sijaan HUNT-teoksen sanoma uppoaa joka puolella, samoin KAZE:n aistillisuus. Täällä Suomessa on ollut ihmeellinen nurkkakuntainen mentaliteetti, että et ole oikea taiteilija, jos sinulla on paljon yleisöä. Tilanne on ihan perverssi, jos yleisön suosioita pidetään huoraamisena. Ulkomailla tätä ongelmaa ei ole, ei tarvitse todistaa osaamistaan ja taiteellista substanssiaan, vaikka onkin suosittu. Visiot kuitenkin lähtevät minusta, niille pitää vain löytää toteuttamismahdollisuudet. Taiteilijan moraalit on siinä, että on olemassa itseä kiinnostava aihe, motiivi tai juttu, jota haluaa käsitellä. Se ohjaa tekemistä, eivätkä puutteet.

Käsitys taiteilijasta on muuttunut mesenaatin elättämistä palkkatyöläisistä moderniin boheemiin ja siitä yrittäjyyteen - oletko näistä jotain?

- Moderni boheemi kuulostaa näistä kyllä vieraimmalta. Taiteellisuus ja yrittäjyys toteutuvat tässä työssä molemmat, riskit ovat molemmissa kovat. Suomessa on totuttu käymään julkisella kukkarolla, joten suuri oman riskin ottaminen on harvinaista. Meillä tämä toimii niin, että tilaajat mahdollistavat haaveiden toteuttamisen, he uskovat niihin ja sijoittavat rahaa. He ovat eräänlaisia mesenaatteja, joiden ansiosta ottamani riskit ovat hallittuja. Oleellista on myös se, että ympärillä on huipputiimi ja huippuosajia niin taiteen kuin hallinnonkin puolella.

Käytään *Kansallisbaletin* koulun ja saatuaan töitä Saarinen jätti hautakivisopimuksensa Kansallisbaletissa, ryhtyi free lanceriksi ja lähti opiskelemaan Japaniin ja Nepaliin.

Kaukoidässä Saarinen kertoo onnistuneensa rikastuttamaan käsitystä omasta ruumiistaan, ja koska Nepalissa tanssi on saanut paljon vaikutteita Intiasta, silmien ja käsien käyttö on äärimmäisen oleellista. Tämä näky teoksissa edelleen.

Mitä tanssi on?

- Mikä tahansa tilassa tapahtuva liike, kuten bussin perässä juokseminen, ei ole tanssia, vaikka joku saattaa sellaista väittää. Kannan kaikkea opintomatkoilla ja elämässä kokemaani mukanani, ja tästä kudosista syntyy oma kieleni. Tanssi on kieli, jolla pystyn kommunikoidaan paremmin kuin puhumalla. En tietoisesti alkanut kehittää omaa liikekieltä. Se on sisäsyntyistä, kokemuksista ja tarpeista kumpuavaa. Tanssilla voimme venyttää tai lyhentää aikaa. Tämän voiman ymmärtäminen on vastuullista, mutta myös erityisen maagista. Hienoa minusta on se, että ihmiset pystyvät samastumaan tanssiin ja löytämään kosketuspintaa tunteisiinsa. Usein tanssiksi nimetään sellaista, mikä on paremminkin performanssia tai fyysistä

teatteria. Sana koreografi on todella kokenut inflaation. **Sinulla on monipuolinen tausta klassisesta baletista butoon - oliko buton opiskelu irtiotto balet-**

tin ankarasta muodosta ja esteetikasta, lähtö kohti liikkeen ja ruumiin vapautumista?

- Oli tietysti. Siinä auttoi se, että aloitin niin vanhana, minulla oli aina vähän oppositioasenne. Kun tulin Kansallisbalettiin, kaikki halusivat olla mihail baryshnikoveja. Tajusin, ettei minusta sellaista tule. Miehen kuvat olivat muutenkin hyvin rajoittuneita: karkeasti sanottuna baletissa miehille on kolme roolia: hirviö, prinssi tai pelle. Pelten, narrin tai pojanklopin rooli osui aina minulle, ja ajattelin, että jos tätä tekee 20 vuotta, niin hirteen vaan sitten.

- Olin nähnyt butoa, ja minusta siinä oli mielen liikettä, pimeää ja alitajuista, sekä asiaa. Se tuli sisältä. Rumuus viehätti. Taiteilija on väline, ei superihminen eikä tähti, ja sen tajuaminen Japanissa oli minulle hirveän helpottavaa. Myös tradition kunnioitus oli hienoa, siellä ihmisillä on menneisyys. Meillä hän suunnitellaan vain omaa tulevaisuutta ja maailman valloitusta. Opettajani **Kazuo Ohno** oli silloin jo yli 70-vuotias, ja kun hän tanssi kalsareissaan omassa autotallissaan, hän sanoi tanssivansa esi-isänsä päällä. Ihmiset Japanissa tajusivat, että oli ollut olemassa aika ennen heitä.

Kysymykset ja teemat vaikuttavat olevan sinulle tärkeimpiä kuin pelkkä itsen ilmaisu?

- Täsmälleen. Minua kiinnostavat oman ihmisyyden tutkiminen ja sen ymmärtäminen, isot ikuiset teemat. Minulla ei ole pakkoa olla esillä. Nykyajassa minua häiritsee aivan järjetön yksilön korostaminen, tähteys.

Saarisen työt käsittelevät teemoja, jotka ovat keskeisiä kulttuurissa juuri nyt. *Petrushka* on alun perin nukke, mekaaninen ihminen, HUNT:ssa ruumis on pelkkä heijastuspinta, KAZE:ssa palataan luonnolliseen ruumiiseen. *Kirkastettu* yö taas käsittelee ihmisen ihmissuhteissa selviytymistä. Koneen ihmistämisen ja ihmisen koneena, elämän medioitumisen ja luonto puhuttavat myös esiintymislavan ulkopuolella. **Teemasi ovat keskeisiä puheenaiheita koko kulttuurissa.**

- Teemojen hakeminen ei ole tietoista. Minua kiinnostavat ihmisen ihallisuus, iho ja aistimukset, liike, ei ego. Näitä asioita on vaikea selittää sanoilla. Me olemme menneet kauas omasta ruumiistamme. Jopa ihmiset, jotka sanovat itseään koreografeiksi, eivät ole kiinnostuneita omasta ruumiistaan tai liikkeen tutkimisesta, vaan sekaan tuodaan kaikenlaista muuta.

"Baletissa miehille on kolme roolia: hirviö, prinssi tai pelle."

Sinusta piti tulla kuvataiteilija, mutta näin ei käynyt - kunnes HUNT:ssa sinusta tuli lavalla kangas, johon Marita Luilian kuvat heijastuivat.

- Totta, olin tuossa esityksessä jonkinlainen kangas. Kuvat olivat lapsuudessa minulle jonkinlainen henkireikä, mutta kun löysin 16-vuotiaana tanssin, oli kuin minulta olisi isketty suonta. Liike ja musiikki olivat kokemus, jonka muistan vieläkin. Tosin näyttämön miellän vieläkin kankaaksi, eli maalauksellisuus on edelleen mukana.

Olet tehnyt koreografioita tunnettuihin musiikkiteoksiin, kuten Stravinskyin Kevätuhriin ja Schönbergin Kirkastettuun yöhön - miksi nämä valinnat?

- Musiikissa itsessään on draaman kaari, joka viehättää minua. Uudesta musiikista en oikein löydä sellaista. **Tanssisi ovat vaativia, miten pidät itsesi kunnossa?**

- Treenaan koko ajan. Kun minulla on jokin viesti, minun täytyy painaa 127 prosentit teholla, jotta instrumenttini olisi esiintymistilanteessa huippureessä kyetäkseen viemään tämän viestini perille. Soolotanssi on fyysisyydessä kuin huippu-urheilijan suoritus arvokipailuissa.

KAZE on paluu luonnolliseen ruumiiseen. Onko meillä enää luonnollista ruumiista, vai vain tämän yhteiskunnan kuvitelma siitä, mikä se on?

- Mielenkiintoinen kysymys. Kun teen teoksia ihmisille, yritän antaa heille sellaiset raamit, että he voivat olla vapaita, että syntyisi luonnollisempi tapa liikkua. KAZE:ssa puhutaan myös koko elämän kaaresta, mutta se on positiivinen, paino on alkuriitissä, vaikka kuolema on läsnä.

→ Tero Saarisen *Kirkastettu* yö osana Kivi, yö ja miljoona suudelmaa -iltaa 21.4. saakka sekä KAZE 29.3. ja 30.3. Kansallisbaletissa, Helsinginkatu 58

